

تحلیل عوامل آموزشی مؤثر بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های کشاورزی: مورد دانشگاه یاسوج

مهدی نوری پور* و سعید هدایتی نیا^۱

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۱۱/۱؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۶/۳۰)

چکیده

یکی از اساسی‌ترین رسالت‌های آموزش عالی، تربیت و آماده ساختن نیروی انسانی کارآمد، شایسته و دارای مهارت برای پاسخ‌گویی به نیازهای واقعی جامعه در زمینه‌های مختلف شغلی است. در این میان عوامل آموزشی دوران دانشگاه، تأثیر بسزایی بر موفقیت تحصیلی و شغلی و در نهایت رضایت شغلی آتی افراد دارد. بر همین اساس، در پژوهش حاضر، به شناسایی عوامل آموزشی مؤثر بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های کشاورزی دانشگاه یاسوج پرداخته شده است. این پژوهش به روش پیمایش و با استفاده از ابزار پرسشنامه انجام گرفت. روایی پرسشنامه به وسیله کارشناسان و متخصصان مربوطه مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ از ۰/۶۱۱ تا ۰/۹۴۶ برای متغیرهای گوناگون به دست آمد. جامعه آماری این تحقیق شامل فارغ‌التحصیلان سال‌های ۸۹-۱۳۸۶ دانشکده کشاورزی دانشگاه یاسوج بود ($N=417$) که، ۲۰۱ نفر با استفاده از جدول نمونه‌گیری پاتن، به صورت تصادفی به عنوان نمونه‌ی آماری انتخاب شدند. نتایج نشان داد ۳۲/۹ درصد از فارغ‌التحصیلان از شغل خود اظهار نارضایتی کرده و ۶۷/۱ درصد از شغل خود رضایت داشتند. از طرف دیگر نتایج همبستگی بین متغیرها نشان داد که بین متغیرهای دانش نظری، دانش عملی، دانش سازگاری، امکانات و تجهیزات دانشکده، روش‌های تدریس در دروس تخصصی و مرتبط بودن شغل با رشته تحصیلی با رضایت شغلی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. فزون بر این، تحلیل مدل رگرسیون لجستیک حاکی از آن است که متغیرهای معدل، روش‌های تدریس در دروس تخصصی، مرتبط بودن رشته تحصیلی با شغل، امکانات و تجهیزات دانشکده و دانش سازگاری به عنوان مهم‌ترین متغیرهای پیش‌بینی‌کننده رضایت شغلی محسوب می‌شوند.

واژه‌های کلیدی: عوامل آموزشی، رضایت شغلی، فارغ‌التحصیلان، دانشگاه یاسوج.

۱ - به ترتیب استادیار و دانشجوی کارشناسی ارشد گروه مدیریت توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

*- مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: mnooripoor@yu.ac.ir

مقدمه

نیروی انسانی مهم‌ترین و اساسی‌ترین عامل در فرآیند توسعه هر بخش و جامعه می‌باشد. توسعه یافتگی، زمانی حاصل می‌شود که منابع انسانی بتواند با استفاد از عوامل اقتصادی و فناوری موجب افزایش بهره‌وری شود. لذا، توجه به نیروی انسانی و تلاش جهت برنامه‌ریزی مناسب برای به کارگیری دانش‌آموختگان کشاورزی به عنوان مهم‌ترین عامل رشد و توسعه در شرایط فعلی از ضرورت‌های اجتناب‌ناپذیر پایداری توسعه است. از طرف دیگر تربیت و عرضه نیروی ماهر و متخصص از ضروریات توسعه کشاورزی است و جذب این نیروها در برنامه‌های توسعه از مسائل اساسی کشور به شمار می‌آیند (زمانی، ۱۳۸۰). امروزه تقاضا برای آموزش عالی در جامعه‌ی ایران به دلایل مختلف بسیار بالا است. از این رو دانشگاه‌ها، هم باید به این نیاز عظیم اجتماعی پاسخ دهند و هم پاسخ‌گوی نیازها و تقاضاهای صاحبان صنایع باشند (اجتهادی و بهروزی، ۱۳۸۵). آموزش فرآیندی دائمی، پویا و مستمر است که به افزایش دانش و آگاهی افراد منجر می‌شود. امروزه، سیر شتابنده تغییر و تحولات دانش بشری ما را بیش از پیش نیازمند آموزش ساخته است. آموزش محرکی قوی جهت ایجاد تحول اجتماعی است، که به طور بالقوه موقعیت‌های برابر برای افراد به وجود می‌آورد و آنان را برای تحرک شغلی و استفاده هرچه بیشتر از استعدادهایشان آماده می‌سازد، ولی کارکرد نظام آموزشی در ایفای این نقش در سال‌های اخیر به دلیل آن که بیکاری و کم‌کاری به میزان نگران کننده‌ای رسیده است و تحصیل‌کردگان به نحو فزاینده‌ای بر صفوف بیکاران می‌پیوندند قابل تردید است (صیوچی، ۱۳۸۰). رسالت آموزش عالی تسهیل رشد و تکامل انسان، توسعه و غنای دانش و فرهنگ کشور و پرورش نیروی انسانی مورد نیاز جامعه است، لذا تربیت نیروهای متخصص منطبق بر نیازهای کشور اهمیت بسیاری دارد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هر کشور با توجه به تربیت نیروهای متخصص ممکن می‌شود (پورکاظمی، ۱۳۸۸). در گزارشی که توسط سازمان برنامه و بودجه (سابق) درباره آموزش عالی ایران و فارغ‌التحصیلان آموزش عالی

انتشار یافته است، عوامل زیر مد نظر بوده است (ساکتی، ۱۳۸۰).

- عدم آشنایی و مهارت دانش‌آموختگان در زمینه مدیریت و مواجه شدن با مشکل در ورود به بازار کار؛
 - عدم توجه کافی به توسعه ظرفیت فکری، روحیه خلاقیت و ابتکار در برنامه‌ریزی‌های آموزشی؛ و
 - عدم انطباق کافی بین تخصص فارغ‌التحصیلان و نیازهایی بازار کار و در نتیجه عدم موفقیت در شغل.
- اشتغال و موفقیت شغلی یکی از مهم‌ترین مسائلی است که همواره مورد توجه برنامه‌ریزان آموزش در کشورهای مختلف بوده است. همچنین در سال‌های اخیر و با افزایش دانش‌آموختگان رشته‌های مختلف و از جمله دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی از دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی، اشتغال آنها با مشکلاتی مواجه شده است. به همین دلیل بسیاری از دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها به کارهای غیرمرتبط با رشته تحصیلی خود پس از پایان تحصیل می‌پردازند که باعث اتلاف منابع و سرمایه‌گذاری‌های انجام شده بر روی آنها و در نتیجه عدم رضایت شغلی می‌شود (ده‌پوری و همکاران، ۱۳۸۷). یکی از راهبردهای اساسی تغییر در نظام‌های آموزشی، افزایش توانمندی رضایت شغلی دانش‌آموختگان با توجه به نیازهای جامعه، بازار کار و اشتغال است که با کنترل خروجی‌های سازمان‌های آموزشی به سامان می‌رسد. اگر برنامه‌های درسی مورد ارزشیابی قرار نگیرند در اثر مرور زمان به برنامه‌ای بی‌حاصل تبدیل خواهند شد. انجام مطالعه پیگیرانه (Follow-up study)، فرصتی برای برنامه‌ریزان آموزشی بیان می‌کنند تا ضمن تجدید نظر در محتوای برنامه‌های درسی، برای تطبیق آن‌ها با مهارت‌های مورد نیاز بازار کار تلاش کنند (زمانی، ۱۳۸۱). هر دانشجویی که به آموزش عالی در رشته‌های مختلف وارد می‌شود، حداقل انتظار وی آن است که در زمینه‌ی تخصصی مرتبط، مهارت‌هایی کسب نماید و پس از فراغت از تحصیل آن را در شغلی که اختیار می‌کند، به کار گیرد و از آن شغل رضایت داشته باشد. به همین دلیل یکی از عواملی که باعث علاقه‌مندی یا عدم علاقه به شغل می‌شود، رضایت شغلی و یا عدم رضایت شغلی است.

رضایت یا موفقیت شغلی احساسی است که افراد نسبت به شغل خود دارند. هنگامی که گفته می‌شود، فردی دارای رضایت شغلی بالایی است، بدین معنی است که فرد به طور کلی شغلش را دوست دارد و ارزش زیادی برای آن قایل است و احساس مثبتی راجع به آن دارد (بختیار نصرآبادی، ۱۳۸۸). همچنین رضایت شغلی نشان‌دهنده حدی است که افراد از شغل خود راضی هستند و آن را دوست دارند و در آن موفق می‌باشند. برخی افراد از کار خود لذت می‌برند و آن را به عنوان محور اصلی زندگی خود تلقی می‌نمایند و برخی از کار خود متنفرند و فقط به این خاطر که مجبورند، آن را انجام می‌دهند (درویش، ۱۳۸۶). بنا بر آنچه که گفته شد، بهره‌مندی از دانش و مهارت کافی، شرایط لازم برای کسب موفقیت در بازار کار و حفظ رابطه شغلی و تحصیلی در کنار هماهنگ کردن مستمر آموخته‌ها با دانش و نیازهای روز، از مسائل و دغدغه‌های اساسی نظام آموزش عالی کشور در حوزه‌ی کشاورزی می‌باشد (شعبانعلی فمی و همکاران، ۱۳۸۹). شناسایی وضعیت اشتغال و عوامل مؤثر بر موفقیت و رضایت شغلی آن می‌تواند اطلاعات مفیدی در زمینه نقش حرفه‌ای و عملکرد دانش‌آموختگان در اختیار مسئولین قرار داده تا بر این اساس نسبت به اصلاح سیاست‌های آموزشی، تدابیر لازم را اتخاذ نمایند. برخی از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها وقتی وارد بازار کار می‌شوند، توانایی‌های لازم برای به عمل در آوردن آموخته‌های دانشگاهی خود را دارند و بسیاری دیگر این توانایی‌ها را ندارند (اجتهادی و بهروزی، ۱۳۸۵) و به همین دلیل، این عوامل باعث رضایت و یا عدم رضایت از شغل می‌شود. از این‌رو پرسشی که در اینجا مطرح می‌شود این است که چه عوامل آموزشی وجود دارد که بر رضایت یا عدم رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان تأثیرگذار است؟

در ادامه، مطالعاتی در باب عوامل آموزشی مؤثر بر موفقیت شغلی و رضایت آمده است. در نظام آموزش عالی کشاورزی باید تأکید خاصی بر برنامه‌های کارآموزی، مهارت‌های عملی، و مهارت‌های تخصصی وجود داشته باشد تا دانشجویان توان رقابت برای کسب مشاغل مختلف در بازار کار رقابتی را داشته باشند (Lin, 2006). جهانی

شدن و تغییرات فناورانه سریع باعث رقابت شدید در بازار کار شده است که این مسئله نیازمند افزایش آموزش عالی برای برآورده کردن مهارت‌های مورد نیاز می‌باشد، ولی شواهد زیادی بیان‌گر آن است که بیکاری دانش‌آموختگان به خاطر عدم تناسب بین مهارت‌های کسب شده در دانشگاه با نیازهای استخدامی در بسیاری از کشورها در حال افزایش می‌باشد (Annie & Hamali, 2006). محققان اعتقاد دارند که اساس بسیاری از نارسایی‌ها در اشتغال و عدم رضایت از شغل را باید در محتوای آموزشی منتقل شده به فارغ‌التحصیلان جست‌جو کرد و اینکه مهارت‌هایی که از طریق آموزش و کارآموزی کسب می‌شود هزینه‌ای در بر دارد که می‌توان آن را سرمایه‌گذاری برای فرد و جامعه تلقی کرد و نگرانی‌ها در مورد بیکاری فارغ‌التحصیلان را کاهش داد و به آن‌ها آموزش‌های بازار محور و یادگیری‌های شغل‌محور داد که این یادگیری‌ها باعث توانا شدن فرد در زمان تحصیل برای رفع نیازهای آتی و آتی در محیط شغل شده و باعث رضایت آن‌ها می‌شود (شعبانعلی فمی و همکاران، ۱۳۸۹). شاه‌ولی (Shahvali, 1997) اشاره می‌کند که دانشجویان و فارغ‌التحصیلان علاوه بر کسب دانش نظری، دانش عملی، به دانش سازگاری نیز برای رویارویی و مواجهه با تغییرات و آماده شدن برای پذیرفتن شغل و رضایت از آن نیاز دارند. شاه‌ولی و همکاران (۱۳۸۲) تعاریفی از این سه دانش ارائه کرده‌اند که تحت عنوان دانش سه‌گانه معروف است. در دانش نظری (دانش برای دانستن یا Knowledge for Knowing) تأکید عمده بر افزایش محفوظات ذهنی و متکی بر حافظه می‌باشد. همچنین از دانش عملی (دانش برای انجام دادن یا Knowledge for Doing) به عنوان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای نیز یاد می‌شود که بر کسب مهارت و توانایی برای انجام کارها تأکید می‌کند و در نهایت، دانش سازگاری (دانش برای بودن یا Knowledge for Being) نسبت به دو نوع دانش قبلی سابقه‌ی کمتری دارد و بر شایسته‌پروری فراگیر تأکید دارد تا او را برای مواجهه با تحولات در محیط آماده کند. در واقع باید گفت که چون آموزش‌های گذشته، پاسخ‌گوی مناسبی برای نیازهای فراگیران در این باره نبوده است، این دانش سعی

میزان مشکلات دوران دانشجویی، اعتقاد به میزان مطلوبیت روش‌های تدریس رایج در دانشکده، اعتقاد به میزان مطلوبیت دروس اختصاصی کشاورزی و اعتقاد به میزان مطلوبیت اساتید مشاور نام می‌برد که بر موفقیت شغلی و رضایت از آن مؤثر بوده‌اند. نتایج مطالعه میرزایی، ملاحمد و همکاران (۱۳۸۵) نشان داد که دروس عملی، رابطه مثبتی با کارایی و رضایت از شغل فارغ‌التحصیلان دارد. از طرف دیگر، نتایج مطالعه همتی و همکاران (۱۳۸۶) نشان داد که بین میزان رضایت از دروس عمومی، پایه، میزان رضایت از روش‌های تدریس، میزان رضایت از ابزار کمک آموزشی، میزان رضایت از برنامه‌های درسی و معدل با موفقیت و رضایت شغلی رابطه‌ای وجود ندارد و تنها متغیر میزان رضایت از دروس اصلی و تخصصی رابطه مثبت و معنی‌داری با موفقیت شغلی دارد. همچنین میزان رضایت از ابزار و امکانات و تجهیزات، یکی از تعیین‌کننده‌های موفقیت شغلی به شمار می‌رود. نتایج مطالعه حجازی و مشهدی (۱۳۸۶) نشان داد که بین دسترسی به منابع اطلاعاتی، کیفیت آموزشی و کمیت و کیفیت امکانات با توسعه دانش و مهارت‌های تخصصی رابطه مثبت و معنی‌داری دارد که این به نوبه خود بر اشتغال و رضایت شغلی هم تأثیر می‌گذارد. همچنین کیفیت آموزش (پوشش مسائل تخصصی رشته، آموزش‌های کاربردی، آموزش‌های عملی و کاربرد تجهیزات و غیره)، یکی از تعیین‌کننده‌های توسعه عمومی (توسعه دانش و مهارت، توسعه ارتباطی و اجتماعی و ویژگی‌های شخصیتی) می‌باشد. انطباق مهارت‌های دانشگاهی در جهت اشتغال و رضایت شغلی برای فارغ‌التحصیلان، افزایش دروس عملی، بهبود کیفیت برنامه‌های آموزشی و روش‌های تدریس، از عوامل آموزشی مهم در اشتغال فارغ‌التحصیلان هستند (موحدی و همکاران، ۱۳۸۹). از طرف دیگر نتایج مطالعه وید (Wade, 2000) نشان داد که دخالت دانشجو در فرآیند آموزشی و ایجاد حس اعتماد بین دانشجویان و مربی و تعامل با یکدیگر تأثیر زیادی در روحیه و موفقیت شغلی دانشجویان در آینده دارد. نتایج مطالعه امیری اردکانی و زمانی (۱۳۸۵) نشان داد که رضایت فارغ‌التحصیلان از

دارد تا کمبودهای گذشته را مرتفع سازد. از طرفی دیگر، این دانش مهارت‌هایی مانند حل مسئله و تصمیم‌گیری، مهارت‌های مدیریتی، مهارت استفاده از منابع اطلاعاتی، مهارت تفکر انتقادی، مهارت ارتباطی، خلاقیت و کنجکاوی، مهارت کار به طور گروهی و پیشرفت‌گرایی را در بر می‌گیرد (عربی، ۱۳۷۷). همچنین نتایج مطالعه محمدزاده نصرآبادی و همکاران (۱۳۸۵) نشان داد که بین امکانات و تجهیزات زیربنایی و آموزشی مراکز، توانایی تدریس و شیوه آموزش استادان، روش‌های تدریس واحدهای نظری، روش‌های تدریس واحدهای عملی، محتوای آموزشی در سطح دانش و محتوای آموزشی در سطح نگرش، با موفقیت و رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. نتایج مطالعه منفرد و همکاران (۱۳۸۹) نشان داد که میان معدل دوره تحصیلی، میزان رضایت از امکانات و تجهیزات، میزان مطلوبیت دروس ارائه شده، روش تدریس و میزان مقبولیت و رضایت از اساتید با موفقیت و رضایت شغلی رابطه مثبت و معنی‌داری دارد و معدل یکی از عوامل تعیین‌کننده موفقیت شغلی می‌باشد. همچنین اجتهادی و بهروزی (۱۳۸۵) به نقل از لروکس و لافیر اشاره می‌کنند که مهارت‌های علمی، مهارت‌های مدیریتی و کار گروهی از جمله مهارت‌های اساسی مورد نیاز بازار کار هستند که در دانشگاه‌ها باید در افراد ایجاد شوند.

فزون بر این، نتایج مطالعه زمانی و عزیزی‌خالخیلی (۱۳۸۵) نیز نشان داد که مهارت‌هایی از جمله برخورداری از تخصص، تجربه و مهارت علمی و عملی، خصوصیات شخصیتی نظیر اخلاق، پشتکار، تعهد، آمادگی و علاقمندی به کار در مناطق روستایی و کشاورزی و برخورداری از مهارت مدیریتی، از مهارت‌های مهمی است که فارغ‌التحصیلان کشاورزی باید برای به عهده گرفتن شغل از آن برخوردار باشند تا در مشاغلی که در آینده عهده‌دار می‌شوند موفق عمل کنند و رضایت داشته باشند. از طرف دیگر امیری اردکانی (۱۳۷۶) در پژوهشی با بررسی ۲۰ ویژگی فردی دانش‌آموختگان از شش ویژگی میزان همکاری با تشکل‌ها و انجمن‌ها در زمان تحصیل، میزان ارتباط با اساتید و دانشجویان در دوره دانشجویی،

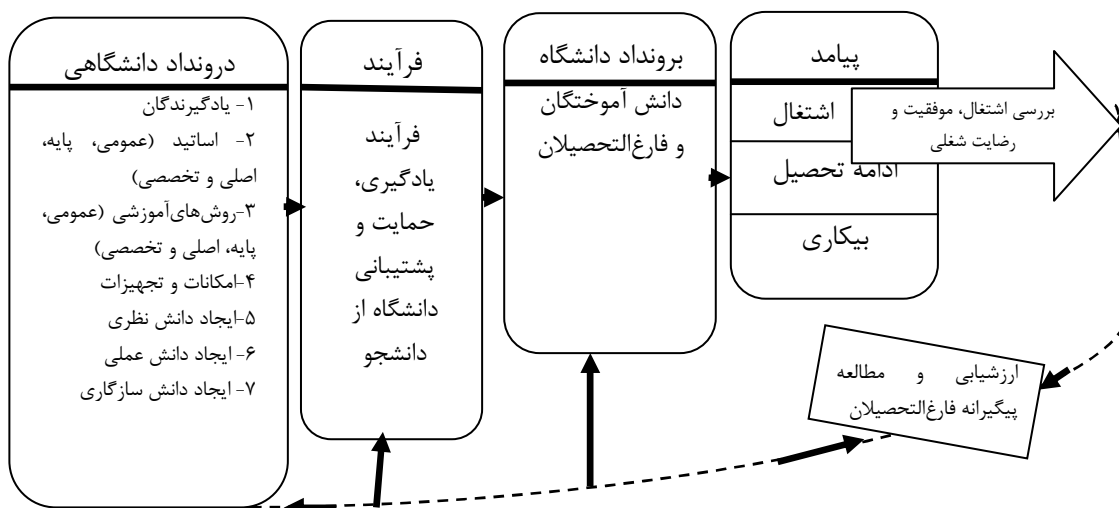
عوامل آموزشی زیادی را در ارتباط با شغل و موفقیت شغلی در پژوهش‌های خود مورد توجه قرار داده‌اند. بنابراین، با توجه به مطالعات معرفی شده، چارچوب پژوهش را می‌توان به صورت نگاره‌ی ۱ در نظر گرفته شود. بنابر آنچه که بیان شد، هدف کلی این پژوهش، تحلیل عوامل آموزشی مؤثر بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان دانشکده کشاورزی دانشگاه یاسوج بود، که در این راستا اهداف اختصاصی زیر نیز دنبال گردید:

- شناسایی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان؛
- شناسایی رابطه بین عوامل آموزشی (روش‌های تدریس، آموزشگران و اساتید، امکانات و تجهیزات و غیره) با وضعیت رضایت شغلی؛ و
- شناسایی تعیین‌کننده‌های آموزشی تأثیرگذار بر وضعیت رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان.

روش پژوهش

این پژوهش با بهره‌گیری از روش پیمایشی (Survey) و با استفاده از ابزار پرسش‌نامه انجام شده است. جامعه‌ی آماری، شامل فارغ‌التحصیلان سال‌های ۸۹-۱۳۸۶ رشته‌های کشاورزی مقطع کارشناسی دانشکده کشاورزی، دانشگاه یاسوج می‌باشد. بر اساس آمار اداره‌ی آموزش دانشگاه در فاصله زمانی مذکور ۴۱۷ دانشجو فارغ‌التحصیل شده‌اند که از این میان، تعداد ۲۰۱ نفر با استفاده از جدول نمونه‌گیری پاتن (Patten, 2002)، به روش نمونه‌گیری تصادفی به عنوان نمونه‌ی آماری انتخاب شدند.

دروس اختصاصی کشاورزی با رضامندی شغلی، رابطه مثبت و معنی‌داری دارد. فزون بر این، نتایج مطالعه ایزدی و همکاران (۱۳۸۹) نشان داد که از دیدگاه دانش‌آموختگان آموزش‌های دانشگاهی و عواملی از جمله کیفیت آموزشی مدرسان، امکانات آموزشی و محتوا و کاربردی بودن دروس توانسته است مهارت لازم برای اشتغال را در اختیار آن‌ها قرار دهد و همین باعث خودباوری و اعتماد به نفس در فارغ‌التحصیلان و در نهایت رضایت از شغل شده است. همچنین، نتایج مطالعه پزشکی‌راد و همکاران (۱۳۸۶) نشان داد که میزان انطباق آموخته‌های فارغ‌التحصیلان (ارتباط شغل و رشته تحصیلی، کاربرد بینش‌های کسب شده در انجام وظایف شغلی، کاربرد دانش‌های آموخته شده در انجام وظایف شغلی، تأثیر تحصیل در دوره بر توانایی شغلی و کاربرد مهارت‌های آموخته شده در انجام وظایف) با انجام وظایف شغلی و رضایت از آن زیاد است. پاتیانوت (Pattayanunt, 2009) در مطالعه‌ای به اهمیت کار آموزی و تأثیر آن بر شکل‌گیری مهارت در افراد اشاره کرده است و کسانی که در دوره‌های کارآموزی شرکت کرده بودند از کارآموزی‌های ضمن تحصیل به عنوان مؤثرترین راه پیشرفت و موفقیت شغلی یاد کرده بودند. نتایج مطالعه پیگیرانه اوکلا (Ocholla, 2001) نشان داد که مهارت‌ها و روش‌هایی که دانشجویان در طی دوره آموزشی در دانشگاه کسب کرده بودند به آنها در کسب شغل کمک کرده بود، همچنین بیشتر فارغ‌التحصیلان در بخش‌های دولتی و خصوصی استخدام شده بودند و بیان کردند که برنامه‌های عملی و مهارتی دانشگاه بسیار به آن‌ها کمک کرده است. جمع بندی مطالب فوق نشان می‌دهد که اکثر محققان،

نگاره‌ی ۱- چارچوب نظری پژوهش

$$A < \bar{X} - \frac{1}{2} SD \quad \text{کم}$$

$$\bar{X} - \frac{1}{2} SD < B < \bar{X} + \frac{1}{2} SD \quad \text{متوسط}$$

$$C > \bar{X} + \frac{1}{2} SD \quad \text{زیاد}$$

در بخش استنباطی نیز از روش‌های آماری نظیر من‌ویتنی، همبستگی و رگرسیون لجستیک استفاده شده است.

یافته‌ها و بحث

یافته‌های توصیفی

نتایج نشان داد از ۱۴۶ نفری که پرسش‌نامه‌ها را به محقق برگشت دادند، ۷۰ نفر از آن‌ها شاغل بودند که ۴۷/۹ درصد هستند. میانگین سنی افراد مورد مطالعه، ۲۶/۰۹ سال با انحراف معیار ۱/۲۳ می‌باشد. طبق یافته‌ها، ۲۷/۱ درصد از پاسخگویان زن و ۷۲/۹ درصد از آن‌ها مرد بودند. رشته تحصیلی ۵۱/۴ درصد، زراعت، ۴۴/۳ درصد، علوم دامی و تنها ۶/۳ نفر از آن‌ها گیاه‌پزشکی بودند. همچنین ۳۱ نفر (۴۴/۳ درصد) از پاسخگویان در دوره شبانه تحصیل کرده بودند و ۳۹ نفر (۵۵/۷ درصد) در دوره روزانه تحصیل کرده‌اند. نتایج نشان داد که ۱۳ نفر (۱۸/۶ درصد) از ورودی‌های سال ۸۲، ۱۸ نفر (۲۵/۷ درصد) از ورودی‌های ۸۳، ۲۵ نفر (۳۵/۷ درصد) از ورودی‌های ۸۴ و ۱۴ نفر از ورودی‌های ۸۵ (۲۰ درصد) بودند. میانگین معدل پاسخگویان، ۱۴/۵۹ با انحراف معیار ۱/۱۳ بود. اکثر فارغ‌التحصیلان اعلام کردند که در زمان تحصیل کار نمی‌کردند (۵۰ نفر، ۷۱/۴ درصد) اما ۲۰ نفر (۲۸/۶ درصد) در زمان تحصیل کار هم می‌کردند. اکثر آن‌ها اظهار داشتند که آموزش دانشگاهی در آینده شغلی بسیار تأثیرگذار است. یافته‌ها نشان داد ۳۸ نفر (۵۴/۳ درصد) از آن‌ها اعلام کردند که شغلشان با رشته تحصیلی آن‌ها متناسب نبود و شغل ۳۲ نفر (۴۵/۷ درصد) با رشته تحصیلی‌شان در ارتباط بود.

ابزار اصلی مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه‌ای محقق ساخته بود که مشتمل بر ۱۳ بخش بوده است که در قالب طیف (هیچ=۰ تا خیلی زیاد=۵) طراحی گردید. بخش ۱ تا ۱۳ به ترتیب به سنجش رضایت از عوامل آموزشی در دروس عمومی، پایه، اصلی و تخصصی، سنجش رضایت از روش‌های آموزشی و تدریس در دروس عمومی، پایه، اصلی و تخصصی، رضایت از امکانات و تجهیزات، میزان توجه به پرورش مهارت‌های دانش نظری، عملی و سازگاری و ویژگی‌های فردی و بررسی ابعاد رضایت شغلی و در نهایت یک سوال دو وجهی بله و خیر، در مورد اینکه "با توجه به ابعاد ذکر شده آیا از شغل خود رضایت دارید و در آن موفق هستید؟" اختصاص داشت. برای تعیین روایی ظاهری و محتوای پرسشنامه، از نظرات و مشورت‌های متخصصان موضوعی بهره گرفته شد. جهت تعیین پایایی (Reliability) سؤالات پرسشنامه، آزمون پیش‌آهنگ در خارج از محدوده‌ی تحقیق انجام پذیرفت و نواقص پرسش‌نامه برطرف گردید. برای مطالعه‌ی پیش‌آهنگ (Pilot test) در محدوده‌ی مشابه جامعه‌ی آماری، تعداد ۳۰ پرسشنامه تکمیل و جمع‌آوری گردید و اطلاعات با استفاده از نرم افزار SPSS/20 داده پردازشی شد و ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده (۰/۹۴۶ تا ۰/۶۱۱)، حاکی از پایایی پرسش‌نامه‌ی طراحی شده بود. جدول ۱ تعاریف عملیاتی و نتایج حاصل از آزمون پایایی را نشان می‌دهد. پس از دریافت آدرس پستی فارغ‌التحصیلان از اداره آموزش دانشگاه، پرسش‌نامه‌ها با یک پاکت اضافه (برای عودت به محقق) به آدرس پستی آن‌ها ارسال شد که در نهایت تعداد ۱۴۶ نفر از آن‌ها پرسشنامه‌ها را تکمیل و عودت دادند که از این میان ۷۰ نفر شاغل بودند که در تجزیه و تحلیل‌های آماری این پژوهش از نظرات آن‌ها استفاده شده است. برای بررسی میزان متغیرها در بین پاسخگویان و گروه‌بندی آنان بر حسب سطح کم، متوسط و زیاد، از تفاوت انحراف معیار از میانگین (Interval of Standard Deviation From the Mean (ISDM)) به صورت زیر استفاده شد (شفیعی و شعبانعلی فمی، ۱۳۸۶).

جدول ۱- تعاریف عملیاتی شاخص‌های مورد استفاده در پژوهش و نتایج محاسبه میزان پایایی پرسشنامه

شاخص	تعاریف عملیاتی	α
رضایت از آموزشگران و اساتید در دروس عمومی	تاکید این سازه بر مهارت‌های اساتید و آموزشگران در دروس عمومی است که در این تحقیق با ۹ گویه تسلط اساتید بر موضوع درس، آشنایی با منابع و مراجع علمی، انتقادپذیری، ایجاد انگیزه و رغبت در دانشجویان، توانایی بیان مفاهیم اساسی درس و غیره در قالب طیف ۵-۰ سنجیده شده است.	۰/۸۹۴
رضایت از آموزشگران و اساتید در دروس پایه	تاکید این سازه بر مهارت‌های اساتید و آموزشگران در دروس پایه است که در این تحقیق با ۹ گویه تسلط اساتید بر موضوع درس، آشنایی با منابع و مراجع علمی، انتقادپذیری، ایجاد انگیزه و رغبت در دانشجویان، توانایی بیان مفاهیم اساسی درس و غیره در قالب طیف ۵-۰ سنجیده شده است.	۰/۸۱۸
رضایت از آموزشگران و اساتید در دروس اصلی	تاکید این سازه بر مهارت‌های اساتید و آموزشگران در دروس اصلی است که در این تحقیق با ۹ گویه تسلط اساتید بر موضوع درس، آشنایی با منابع و مراجع علمی، انتقادپذیری، ایجاد انگیزه و رغبت در دانشجویان، توانایی بیان مفاهیم اساسی درس و غیره در قالب طیف ۵-۰ سنجیده شده است.	۰/۷۸۸
رضایت از آموزشگران و اساتید در دروس تخصصی	تاکید این سازه بر مهارت‌های اساتید و آموزشگران در دروس تخصصی است که در این تحقیق با ۹ گویه تسلط اساتید بر موضوع درس، آشنایی با منابع و مراجع علمی، انتقادپذیری، ایجاد انگیزه و رغبت در دانشجویان، توانایی بیان مفاهیم اساسی درس و غیره در قالب طیف ۵-۰ سنجیده شده است.	۰/۸۶۴
رضایت از روش‌های آموزشی در دروس عمومی	تاکید این سازه بر روش‌های تدریس در دروس عمومی است که در این تحقیق با ۷ گویه داشتن طرح درس مناسب و جامعیت در ارائه مطالب، کوشش در جهت بهره‌گیری از منابع به روز، استفاده از منابع معتبر و غیره در قالب طیف ۵-۰ سنجیده شده است.	۰/۸۵۷
رضایت از روش‌های آموزشی در دروس پایه	تاکید این سازه بر روش‌های تدریس در دروس پایه است که در این تحقیق با ۷ گویه داشتن طرح درس مناسب و جامعیت در ارائه مطالب، کوشش در جهت بهره‌گیری از منابع به روز، استفاده از منابع معتبر و غیره در قالب طیف ۵-۰ سنجیده شده است.	۰/۷۴۷
رضایت از روش‌های آموزشی در دروس اصلی	تاکید این سازه بر روش‌های تدریس در دروس اصلی است که در این تحقیق با ۷ گویه داشتن طرح درس مناسب و جامعیت در ارائه مطالب، کوشش در جهت بهره‌گیری از منابع به روز، استفاده از منابع معتبر و غیره در قالب طیف ۵-۰ سنجیده شده است.	۰/۷۶۱
رضایت از روش‌های آموزشی در دروس تخصصی	تاکید این سازه بر روش‌های تدریس در دروس تخصصی است که در این تحقیق با ۷ گویه داشتن طرح درس مناسب و جامعیت در ارائه مطالب، کوشش در جهت بهره‌گیری از منابع به روز، استفاده از منابع معتبر و غیره در قالب طیف ۵-۰ سنجیده شده است.	۰/۸۵۸
رضایت از امکانات و تجهیزات آموزشی	تاکید این سازه بر امکانات و تجهیزات دانشکده است که در این تحقیق با ۹ گویه مجهز بودن کلاس‌های درس، فراهم بودن امکانات آزمایشگاهی، دسترسی به اینترنت، کتابخانه و غیره در قالب طیف ۵-۰ سنجیده شده است.	۰/۹۲۰
میزان توجه به پرورش دانش نظری	در این دانش، تاکید عمده بر افزایش محفوظات ذهنی است که در این تحقیق با ۲ گویه توانایی بیان مطالب درسی (ارائه و سخنرانی) و توانایی تجزیه و تحلیل مطالب در قالب طیف ۵-۰ سنجیده شده است.	۰/۶۱۱
میزان توجه به پرورش دانش عملی	تاکید این دانش بر کسب مهارت و توانایی برای انجام کار است که با ۸ گویه استفاده از شیوه پژوهش محور (روش تدریس عملی)، گذراندن دوره‌های کارآموزی، مشارکت دادن دانشجو در مباحث عملی، ارزشیابی از مهارت عملی مناسب، استفاده از تجهیزات و وسایل کمک آموزشی، استفاده از ابزارها و وسایل آزمایشگاهی و غیره در قالب طیف ۵-۰ سنجیده شده است.	۰/۸۲۸
میزان توجه به پرورش دانش سازگاری	تاکید این دانش بر شایسته پروری است که در این تحقیق با ۱۲ گویه پرورش مهارت‌های رهبری و مدیریت، تقویت مهارت استفاده از منابع اطلاعاتی، پرورش مهارت‌های ارتباطی و غیره در قالب طیف ۵-۰ سنجیده شده است.	۰/۹۴۶
رضایتمندی از شغل	منظور این است که فرد شغل خود را دوست دارد و در آن موفق می‌باشد. موفقیت در شغل باعث رضایت می‌شود و رضایت از شغل موفقیت را در پی دارد که در ابعاد شرایط فیزیکی محیط کار، امنیت شغلی، رابطه با همکار، خط مشی و سیاست مدیریتی، پایگاه اجتماعی حرفه و امکانات آموزشی و ارتقاء شغلی پرسیده شده که در پایان با یک سوال دو وجهی بلی یا خیر آیا از شغل و موفقیت‌های شغلی خود رضایت دارید، تکمیل شده است.	

تحلیل عوامل آموزشی مؤثر بر رضایت شغلی ...

رضایت از روش‌های آموزشی و تدریس در دروس پایه (۲۹ نفر یا ۴/۴۱ درصد) و تخصصی (۲۶ نفر یا ۱/۳۷ درصد) از نظر آنان زیاد بود. فزون بر این، توزیع آماری متغیرهای ابعاد رضایت شغلی در جدول ۲ آمده است. همان‌طور که مشخص است ابعادی از جمله شرایط فیزیکی محیط کار، خط مشی و سیاست مدیریتی، پایگاه اجتماعی حرفه و امکانات آموزشی و ارتقاء شغلی از دیدگاه فارغ‌التحصیلان بر طبق دسته بندی انجام شده، زیاد ارزیابی شد و در ابعاد رابطه با همکاران و امنیت شغلی، متوسط ارزیابی شد. در نهایت بعد از بررسی رضایت شغلی و ابعاد آن، سوال رضایت کلی با توجه به ابعاد ذکر شده مطرح شد که نشان داد ۲۳ نفر از پاسخگویان (۹/۳۲ درصد) از شغل خود اظهار ناراضی داشتند و ۴۷ نفر (۱/۶۷ درصد) از شغل خود رضایت داشتند.

برای بررسی توزیع فراوانی متغیرهای آموزشی از روش فاصله انحراف معیار از میانگین استفاده شده است. همان‌طوری که ملاحظه می‌شود، از دیدگاه فارغ‌التحصیلان شاغل، میزان توجه دانشگاه به پرورش دانش‌سازگاری (۲۶ نفر یا ۱/۳۷ درصد)، دانش عملی (۳۸ نفر یا ۴/۵۴ درصد) و دانش نظری (۲۵ نفر یا ۷/۳۵ درصد) در حد متوسطی می‌باشد. همچنین رضایت فارغ‌التحصیلان شاغل از آموزشگران دروس و اساتید در دروس عمومی (۳۸ نفر یا ۴/۵۴ درصد)، پایه (۲۸ نفر یا ۰/۴۰ درصد)، اصلی (۲۶ نفر یا ۱/۳۷ درصد)، تخصصی (۳۳ نفر یا ۱/۴۷ درصد)، روش‌های تدریس در دروس عمومی (۲۹ نفر یا ۴/۴۱ درصد) و اصلی (۳۳ نفر یا ۱/۴۷ درصد) در حد متوسط می‌باشد، که فراوانی آن‌ها در سه طبقه کم، متوسط و زیاد در جدول ۲ آمده است. رضایت فارغ‌التحصیلان از امکانات و تجهیزات کم است (۲۸ نفر یا ۰/۴۰ درصد) و همچنین

جدول ۲- توزیع آماری متغیرهای پژوهش با استفاده از فاصله انحراف معیار از میانگین

عوامل	میانگین [†]	انحراف معیار	کم		متوسط		زیاد	
			فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
میزان توجه به پرورش دانش‌سازگاری	۱/۹۸	۰/۷۹۴	۲۳	۲۲/۹٪	۲۶	۲۷/۱٪	۲۱	۳۰٪
میزان توجه به پرورش دانش عملی	۲/۱۲	۰/۵۴۱	۱۶	۲۲/۹٪	۳۸	۵۴/۳٪	۱۶	۲۲/۹٪
میزان توجه به پرورش دانش نظری	۲/۸	۰/۸۷۷	۲۱	۳۰٪	۲۵	۳۵/۷٪	۲۴	۳۴/۳٪
رضایت از امکانات و تجهیزات	۱/۵۷	۰/۶۹۱	۲۸	۴۰٪	۱۷	۲۴/۳٪	۲۵	۳۵/۷٪
رضایت از آموزشگران دروس عمومی	۲/۷۹	۰/۶۵۸	۱۵	۲۱/۴٪	۳۸	۵۴/۳٪	۱۷	۲۴/۳٪
رضایت از آموزشگران دروس پایه	۲/۹۶	۰/۶۶۳	۱۹	۲۷/۱٪	۲۸	۴۰٪	۲۳	۳۲/۹٪
رضایت از آموزشگران دروس اصلی	۳/۳۰	۰/۶۹۸	۲۴	۳۴/۳٪	۲۶	۳۷/۱٪	۲۰	۲۸/۶٪
رضایت از آموزشگران دروس تخصصی	۳/۳۰	۰/۶۷۵	۱۲	۱۷/۱٪	۳۳	۴۷/۱٪	۲۵	۳۵/۷٪
رضایت از روش‌های آموزشی دروس عمومی	۲/۱۵	۰/۸۷۷	۲۱	۳۰٪	۲۹	۴۱/۴٪	۲۰	۲۸/۶٪
رضایت از روش‌های آموزشی دروس پایه	۲/۴۸	۰/۸۷۱	۱۹	۲۷/۱٪	۲۲	۳۱/۴٪	۲۹	۴۱/۴٪
رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	۳/۱۴	۰/۵۸۴	۱۴	۲۰٪	۳۳	۴۷/۱٪	۲۳	۳۲/۹٪
رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	۳/۰۳	۰/۷۸۶	۲۲	۳۱/۴٪	۲۲	۳۱/۴٪	۲۶	۳۷/۱٪
شرایط فیزیکی محیط کار	۳/۱۸	۱/۳	۲۴	۳۴/۳٪	۸	۱۱/۴٪	۳۸	۵۴/۳٪
امنیت شغلی	۳/۴۹	۱/۱۹	۱۴	۲۰٪	۳۸	۵۴/۳٪	۱۸	۲۵/۷٪
رابطه با همکاران	۳/۵۴	۱/۱۹	۱۵	۲۱/۴٪	۳۴	۴۸/۶٪	۲۱	۳۰٪
ابعاد مورد بررسی رضایت شغلی	۳/۳۵	۱/۲۴	۱۷	۲۴/۳٪	۱۳	۱۸/۶٪	۴۰	۵۷/۱٪
خط مشی و سیاست مدیریتی	۳/۲۵	۱/۱۷	۱۸	۲۵/۷٪	۱۶	۲۲/۹٪	۳۶	۵۱/۴٪
پایگاه اجتماعی حرفه	۲/۹۴	۱/۴۴	۲۹	۴۱/۴٪	۴	۵/۷٪	۳۷	۵۲/۹٪
امکانات آموزشی و ارتقاء شغلی								

[†] دامنه میانگین‌ها بین ۰ = هیچ، تا ۵ = خیلی زیاد می‌باشد.

یافته‌های استنباطی

مقایسه میانگین متغیرهای آموزشی با توجه به گروه دوگانه رضایت و عدم رضایت شغلی

به منظور بررسی اختلاف متغیرهای کمی تحقیق در بین گروه دوگانه رضایت و عدم رضایت فارغ‌التحصیلان، از آزمون من‌ویتنی (Mann-Whitney Test) استفاده شد. نتایج حاصل در جدول (۳) آمده است. نتایج حاصل از آزمون نشان داد که اختلاف میانگین بین پاسخ‌های فارغ‌التحصیلانی که رضایت شغلی دارند با پاسخ‌های

فارغ‌التحصیلانی که رضایت شغلی ندارند از لحاظ متغیرهای دانش سازگاری، عملی، نظری، امکانات و تجهیزات دانشکده و روش‌های آموزشی و تدریس در دروس تخصصی اختلاف معنی‌داری وجود دارد. به عبارت دیگر، با توجه به این که در تمام موارد، میانگین پاسخ‌های فارغ‌التحصیلانی که رضایت شغلی دارند از عدم رضایت شغلی بالاتر است، می‌توان گفت که این متغیرها بر رضایت فارغ‌التحصیلان تأثیرگذار هستند.

جدول ۳- توزیع آماری نتایج آزمون من‌ویتنی برای مقایسه متغیرهای آموزشی با توجه به وضعیت رضایت

متغیرهای تحقیق	طبقات	تعداد	میانگین رتبه‌ای	U	Z	Sig																																																																																																										
میزان توجه به پرورش دانش نظری	خیر	۲۳	۲۸/۶۱	۳۸۲	-۲/۰۲۳	۰/۰۴۳ [†]																																																																																																										
	بلی	۴۷	۳۸/۸۷				میزان توجه به پرورش دانش عملی	خیر	۲۳	۲۸/۵۷	۳۸۱	-۲/۰۱۹	۰/۰۴۴ [†]	بلی	۴۷	۳۸/۸۹	میزان توجه به پرورش دانش سازگاری	خیر	۲۳	۲۶/۱۷	۳۲۶	-۲/۶۸۷	۰/۰۰۷ [†]	بلی	۴۷	۴۰/۰۶	رضایت از امکانات و تجهیزات	خیر	۲۳	۲۸/۳۹	۳۷۷	-۲/۰۵۶	۰/۰۴۰ [†]	بلی	۴۷	۳۸/۹۸	رضایت از آموزش‌گران دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۳	۴۸۳	-۰/۷۳۲	۰/۴۷	بلی	۴۷	۳۶/۷۲	رضایت از آموزش‌گران دروس پایه	خیر	۲۳	۳۳/۷۶	۵۰۰	-۰/۵۰۲	۰/۶۱۶	بلی	۴۷	۳۶/۳۵	رضایت از آموزش‌گران دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۴/۶۷	۰/۵۲۱	-۰/۲۳۸	۰/۸۱۲	بلی	۴۷	۳۵/۹۰	رضایت از آموزش‌گران دروس تخصصی	خیر	۲۳	۳۴/۶۱	۵۲۰	-۰/۲۵۸	۰/۷۹۶	بلی	۴۷	۳۵/۹۴	رضایت از روش‌های آموزشی دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۲/۰۲	۴۶۰	-۱/۰۰۴	۰/۳۱۵	بلی	۴۷	۳۷/۲۰	رضایت از روش‌های آموزشی دروس پایه	خیر	۲۳	۳۱/۸۵	۴۵۶	-۱/۰۵۹	۰/۲۹۰	بلی	۴۷	۳۷/۲۹	رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۲/۵۴	۴۷۲	-۰/۸۶۱	۰/۳۸۹	بلی	۴۷	۳۶/۹۵	رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	خیر	۲۳	۲۷/۴۸	۳۵۶	-۲/۳۱۵
میزان توجه به پرورش دانش عملی	خیر	۲۳	۲۸/۵۷	۳۸۱	-۲/۰۱۹	۰/۰۴۴ [†]																																																																																																										
	بلی	۴۷	۳۸/۸۹				میزان توجه به پرورش دانش سازگاری	خیر	۲۳	۲۶/۱۷	۳۲۶	-۲/۶۸۷	۰/۰۰۷ [†]	بلی	۴۷	۴۰/۰۶	رضایت از امکانات و تجهیزات	خیر	۲۳	۲۸/۳۹	۳۷۷	-۲/۰۵۶	۰/۰۴۰ [†]	بلی	۴۷	۳۸/۹۸	رضایت از آموزش‌گران دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۳	۴۸۳	-۰/۷۳۲	۰/۴۷	بلی	۴۷	۳۶/۷۲	رضایت از آموزش‌گران دروس پایه	خیر	۲۳	۳۳/۷۶	۵۰۰	-۰/۵۰۲	۰/۶۱۶	بلی	۴۷	۳۶/۳۵	رضایت از آموزش‌گران دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۴/۶۷	۰/۵۲۱	-۰/۲۳۸	۰/۸۱۲	بلی	۴۷	۳۵/۹۰	رضایت از آموزش‌گران دروس تخصصی	خیر	۲۳	۳۴/۶۱	۵۲۰	-۰/۲۵۸	۰/۷۹۶	بلی	۴۷	۳۵/۹۴	رضایت از روش‌های آموزشی دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۲/۰۲	۴۶۰	-۱/۰۰۴	۰/۳۱۵	بلی	۴۷	۳۷/۲۰	رضایت از روش‌های آموزشی دروس پایه	خیر	۲۳	۳۱/۸۵	۴۵۶	-۱/۰۵۹	۰/۲۹۰	بلی	۴۷	۳۷/۲۹	رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۲/۵۴	۴۷۲	-۰/۸۶۱	۰/۳۸۹	بلی	۴۷	۳۶/۹۵	رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	خیر	۲۳	۲۷/۴۸	۳۵۶	-۲/۳۱۵	۰/۰۲۱ [†]	بلی	۴۷	۳۹/۴۳						
میزان توجه به پرورش دانش سازگاری	خیر	۲۳	۲۶/۱۷	۳۲۶	-۲/۶۸۷	۰/۰۰۷ [†]																																																																																																										
	بلی	۴۷	۴۰/۰۶				رضایت از امکانات و تجهیزات	خیر	۲۳	۲۸/۳۹	۳۷۷	-۲/۰۵۶	۰/۰۴۰ [†]	بلی	۴۷	۳۸/۹۸	رضایت از آموزش‌گران دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۳	۴۸۳	-۰/۷۳۲	۰/۴۷	بلی	۴۷	۳۶/۷۲	رضایت از آموزش‌گران دروس پایه	خیر	۲۳	۳۳/۷۶	۵۰۰	-۰/۵۰۲	۰/۶۱۶	بلی	۴۷	۳۶/۳۵	رضایت از آموزش‌گران دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۴/۶۷	۰/۵۲۱	-۰/۲۳۸	۰/۸۱۲	بلی	۴۷	۳۵/۹۰	رضایت از آموزش‌گران دروس تخصصی	خیر	۲۳	۳۴/۶۱	۵۲۰	-۰/۲۵۸	۰/۷۹۶	بلی	۴۷	۳۵/۹۴	رضایت از روش‌های آموزشی دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۲/۰۲	۴۶۰	-۱/۰۰۴	۰/۳۱۵	بلی	۴۷	۳۷/۲۰	رضایت از روش‌های آموزشی دروس پایه	خیر	۲۳	۳۱/۸۵	۴۵۶	-۱/۰۵۹	۰/۲۹۰	بلی	۴۷	۳۷/۲۹	رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۲/۵۴	۴۷۲	-۰/۸۶۱	۰/۳۸۹	بلی	۴۷	۳۶/۹۵	رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	خیر	۲۳	۲۷/۴۸	۳۵۶	-۲/۳۱۵	۰/۰۲۱ [†]	بلی	۴۷	۳۹/۴۳																
رضایت از امکانات و تجهیزات	خیر	۲۳	۲۸/۳۹	۳۷۷	-۲/۰۵۶	۰/۰۴۰ [†]																																																																																																										
	بلی	۴۷	۳۸/۹۸				رضایت از آموزش‌گران دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۳	۴۸۳	-۰/۷۳۲	۰/۴۷	بلی	۴۷	۳۶/۷۲	رضایت از آموزش‌گران دروس پایه	خیر	۲۳	۳۳/۷۶	۵۰۰	-۰/۵۰۲	۰/۶۱۶	بلی	۴۷	۳۶/۳۵	رضایت از آموزش‌گران دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۴/۶۷	۰/۵۲۱	-۰/۲۳۸	۰/۸۱۲	بلی	۴۷	۳۵/۹۰	رضایت از آموزش‌گران دروس تخصصی	خیر	۲۳	۳۴/۶۱	۵۲۰	-۰/۲۵۸	۰/۷۹۶	بلی	۴۷	۳۵/۹۴	رضایت از روش‌های آموزشی دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۲/۰۲	۴۶۰	-۱/۰۰۴	۰/۳۱۵	بلی	۴۷	۳۷/۲۰	رضایت از روش‌های آموزشی دروس پایه	خیر	۲۳	۳۱/۸۵	۴۵۶	-۱/۰۵۹	۰/۲۹۰	بلی	۴۷	۳۷/۲۹	رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۲/۵۴	۴۷۲	-۰/۸۶۱	۰/۳۸۹	بلی	۴۷	۳۶/۹۵	رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	خیر	۲۳	۲۷/۴۸	۳۵۶	-۲/۳۱۵	۰/۰۲۱ [†]	بلی	۴۷	۳۹/۴۳																										
رضایت از آموزش‌گران دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۳	۴۸۳	-۰/۷۳۲	۰/۴۷																																																																																																										
	بلی	۴۷	۳۶/۷۲				رضایت از آموزش‌گران دروس پایه	خیر	۲۳	۳۳/۷۶	۵۰۰	-۰/۵۰۲	۰/۶۱۶	بلی	۴۷	۳۶/۳۵	رضایت از آموزش‌گران دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۴/۶۷	۰/۵۲۱	-۰/۲۳۸	۰/۸۱۲	بلی	۴۷	۳۵/۹۰	رضایت از آموزش‌گران دروس تخصصی	خیر	۲۳	۳۴/۶۱	۵۲۰	-۰/۲۵۸	۰/۷۹۶	بلی	۴۷	۳۵/۹۴	رضایت از روش‌های آموزشی دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۲/۰۲	۴۶۰	-۱/۰۰۴	۰/۳۱۵	بلی	۴۷	۳۷/۲۰	رضایت از روش‌های آموزشی دروس پایه	خیر	۲۳	۳۱/۸۵	۴۵۶	-۱/۰۵۹	۰/۲۹۰	بلی	۴۷	۳۷/۲۹	رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۲/۵۴	۴۷۲	-۰/۸۶۱	۰/۳۸۹	بلی	۴۷	۳۶/۹۵	رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	خیر	۲۳	۲۷/۴۸	۳۵۶	-۲/۳۱۵	۰/۰۲۱ [†]	بلی	۴۷	۳۹/۴۳																																				
رضایت از آموزش‌گران دروس پایه	خیر	۲۳	۳۳/۷۶	۵۰۰	-۰/۵۰۲	۰/۶۱۶																																																																																																										
	بلی	۴۷	۳۶/۳۵				رضایت از آموزش‌گران دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۴/۶۷	۰/۵۲۱	-۰/۲۳۸	۰/۸۱۲	بلی	۴۷	۳۵/۹۰	رضایت از آموزش‌گران دروس تخصصی	خیر	۲۳	۳۴/۶۱	۵۲۰	-۰/۲۵۸	۰/۷۹۶	بلی	۴۷	۳۵/۹۴	رضایت از روش‌های آموزشی دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۲/۰۲	۴۶۰	-۱/۰۰۴	۰/۳۱۵	بلی	۴۷	۳۷/۲۰	رضایت از روش‌های آموزشی دروس پایه	خیر	۲۳	۳۱/۸۵	۴۵۶	-۱/۰۵۹	۰/۲۹۰	بلی	۴۷	۳۷/۲۹	رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۲/۵۴	۴۷۲	-۰/۸۶۱	۰/۳۸۹	بلی	۴۷	۳۶/۹۵	رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	خیر	۲۳	۲۷/۴۸	۳۵۶	-۲/۳۱۵	۰/۰۲۱ [†]	بلی	۴۷	۳۹/۴۳																																														
رضایت از آموزش‌گران دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۴/۶۷	۰/۵۲۱	-۰/۲۳۸	۰/۸۱۲																																																																																																										
	بلی	۴۷	۳۵/۹۰				رضایت از آموزش‌گران دروس تخصصی	خیر	۲۳	۳۴/۶۱	۵۲۰	-۰/۲۵۸	۰/۷۹۶	بلی	۴۷	۳۵/۹۴	رضایت از روش‌های آموزشی دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۲/۰۲	۴۶۰	-۱/۰۰۴	۰/۳۱۵	بلی	۴۷	۳۷/۲۰	رضایت از روش‌های آموزشی دروس پایه	خیر	۲۳	۳۱/۸۵	۴۵۶	-۱/۰۵۹	۰/۲۹۰	بلی	۴۷	۳۷/۲۹	رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۲/۵۴	۴۷۲	-۰/۸۶۱	۰/۳۸۹	بلی	۴۷	۳۶/۹۵	رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	خیر	۲۳	۲۷/۴۸	۳۵۶	-۲/۳۱۵	۰/۰۲۱ [†]	بلی	۴۷	۳۹/۴۳																																																								
رضایت از آموزش‌گران دروس تخصصی	خیر	۲۳	۳۴/۶۱	۵۲۰	-۰/۲۵۸	۰/۷۹۶																																																																																																										
	بلی	۴۷	۳۵/۹۴				رضایت از روش‌های آموزشی دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۲/۰۲	۴۶۰	-۱/۰۰۴	۰/۳۱۵	بلی	۴۷	۳۷/۲۰	رضایت از روش‌های آموزشی دروس پایه	خیر	۲۳	۳۱/۸۵	۴۵۶	-۱/۰۵۹	۰/۲۹۰	بلی	۴۷	۳۷/۲۹	رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۲/۵۴	۴۷۲	-۰/۸۶۱	۰/۳۸۹	بلی	۴۷	۳۶/۹۵	رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	خیر	۲۳	۲۷/۴۸	۳۵۶	-۲/۳۱۵	۰/۰۲۱ [†]	بلی	۴۷	۳۹/۴۳																																																																		
رضایت از روش‌های آموزشی دروس عمومی	خیر	۲۳	۳۲/۰۲	۴۶۰	-۱/۰۰۴	۰/۳۱۵																																																																																																										
	بلی	۴۷	۳۷/۲۰				رضایت از روش‌های آموزشی دروس پایه	خیر	۲۳	۳۱/۸۵	۴۵۶	-۱/۰۵۹	۰/۲۹۰	بلی	۴۷	۳۷/۲۹	رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۲/۵۴	۴۷۲	-۰/۸۶۱	۰/۳۸۹	بلی	۴۷	۳۶/۹۵	رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	خیر	۲۳	۲۷/۴۸	۳۵۶	-۲/۳۱۵	۰/۰۲۱ [†]	بلی	۴۷	۳۹/۴۳																																																																												
رضایت از روش‌های آموزشی دروس پایه	خیر	۲۳	۳۱/۸۵	۴۵۶	-۱/۰۵۹	۰/۲۹۰																																																																																																										
	بلی	۴۷	۳۷/۲۹				رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۲/۵۴	۴۷۲	-۰/۸۶۱	۰/۳۸۹	بلی	۴۷	۳۶/۹۵	رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	خیر	۲۳	۲۷/۴۸	۳۵۶	-۲/۳۱۵	۰/۰۲۱ [†]	بلی	۴۷	۳۹/۴۳																																																																																						
رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	خیر	۲۳	۳۲/۵۴	۴۷۲	-۰/۸۶۱	۰/۳۸۹																																																																																																										
	بلی	۴۷	۳۶/۹۵				رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	خیر	۲۳	۲۷/۴۸	۳۵۶	-۲/۳۱۵	۰/۰۲۱ [†]	بلی	۴۷	۳۹/۴۳																																																																																																
رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	خیر	۲۳	۲۷/۴۸	۳۵۶	-۲/۳۱۵	۰/۰۲۱ [†]																																																																																																										
	بلی	۴۷	۳۹/۴۳																																																																																																													

و پیر،
آز،

† معنی‌دار در سطح ۵ درصد

بررسی رابطه همبستگی متغیرهای پژوهش

در جدول ۴ رابطه همبستگی متغیرها با وضعیت رضایت شغلی (رضایت و عدم رضایت) آمده است. قابل ذکر است که برای این کار ابتدا متغیرهای کمی تحقیق (دانش سه‌گانه، روش‌های آموزشی در دروس، آموزشگران و اساتید دروس و معدل) بر طبق فرمول فاصله انحراف معیار از میانگین (ISDM) به صورت متغیر ترتیبی با طیف کم، متوسط و زیاد درآمدند. همچنین متغیرهای اسمی نوع دوره تحصیلی، مرتبط بودن شغل با رشته و جنس نیز وجود داشتند. سپس بین متغیرهای ترتیبی و متغیر اسمی تحقیق، از همبستگی کرامرز (Cramer's V) استفاده شد و بین متغیرهای اسمی با متغیر اسمی تحقیق نیز از ضریب همبستگی فی (Phi) استفاده شد (کلانتری، ۱۳۸۵). همان‌گونه که مشاهده می‌شود بین متغیرهای دانش سازگاری با وضعیت رضایت شغلی رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح ۱ درصد وجود دارد و بنابراین با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان عنوان کرد که با افزایش میزان توجه به پرورش دانش سازگاری در برنامه درسی دانشکده، رضایت شغلی نیز افزایش می‌یابد. مطالعه شاه‌ولی و همکاران (۱۳۸۲) و عربی (۱۳۷۷) حاکی از اهمیت این متغیر در آماده شدن برای شغل و رویارویی با مشکلات شغلی دارد. همان‌طور که در مواد و روش‌ها گفته شد میزان توجه به پرورش دانش سازگاری با ۱۲ متغیر سنجیده شده است که هر کدام از این مؤلفه‌ها در مطالعات فراوانی در باره اشتغال فارغ‌التحصیلان آمده است از جمله مطالعه شعبانعلی فمی و همکاران (۱۳۸۹) می‌باشد که اهمیت مؤلفه‌های دانش سازگاری را در توانمندی و موفقیت شغلی بیان کرده و نتایج این مطالعه با نتایج آن‌ها هم‌خوانی دارد. همچنین مرتبط بودن شغل با رشته تحصیلی، با وضعیت رضایت شغلی نیز رابطه معنی‌داری وجود دارد که با نتایج مطالعه پزشکی‌راد و همکاران (۱۳۸۶) هم‌خوانی دارد. همچنین بین متغیرهای افزایش میزان توجه به پرورش دانش عملی (که با نتایج مطالعه زمانی و عزیزی‌خالخیلی (۱۳۸۵)؛ میرزایی ملاحمد و همکاران (۱۳۸۵)؛ موحدی و همکاران (۱۳۸۹)؛ پزشکی‌راد و همکاران (۱۳۸۶) هم‌خوانی دارد)،

دانش نظری، رضایت از امکانات و تجهیزات دانشکده (که با نتایج مطالعه محمدزاده نصرآبادی و همکاران (۱۳۸۵)؛ منفرد و همکاران (۱۳۸۹) و ایزدی و همکاران (۱۳۸۹) هم‌خوانی دارد) و روش‌های آموزشی و تدریس دروس تخصصی (که با نتایج مطالعه محمدزاده نصرآبادی و همکاران (۱۳۸۵)؛ منفرد و همکاران (۱۳۸۹)؛ همتی و همکاران (۱۳۸۶)؛ امیری اردکانی، (۱۳۷۷)؛ امیری اردکانی و زمانی (۱۳۸۵)؛ موحدی و همکاران، (۱۳۸۹) و وید (Wade, 2000) هم‌خوانی دارد) با وضعیت رضایت شغلی رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح ۵ درصد وجود دارد و نشان دهنده این است که با افزایش در این متغیرها رضایت شغلی نیز بیشتر خواهد شد. همان‌طور که ملاحظه می‌شود بین متغیر رضایت شغلی با متغیرهای رضایت از آموزشگران و اساتید در دروس عمومی، اصلی، پایه، تخصصی (که این با نتایج مطالعه محمدزاده نصرآبادی و همکاران (۱۳۸۵)؛ منفرد و همکاران (۱۳۸۹) و امیری اردکانی (۱۳۷۷) که حاکی از رابطه بین متغیر آموزشگران و اساتید با موفقیت و رضایت شغلی است، مطابقت ندارد)، روش‌های تدریس در دروس عمومی، اصلی، پایه، معدل، جنس و نوع دوره تحصیلی هیچ رابطه‌ای وجود ندارد.

مدل پیش‌بینی‌کننده رضایت شغلی

از انواع مختلف فنون آماری چند متغیره برای پیش‌بینی یک متغیر وابسته (رضایت یا عدم رضایت) دو ارزشی می‌توان استفاده کرد. در این مطالعه، متغیر رضایت یا عدم رضایت شغلی (موفقیت یا عدم موفقیت در شغل) یک متغیر دو وجهی صفر و یک بوده که با سوالات بلی/خیر با توجه به ابعاد رضایت شغلی از فارغ‌التحصیلان پرسیده شده است. به منظور شناسایی عوامل و سازه‌های پیش‌بینی‌کننده رضایت و یا عدم رضایت شغلی، از مدل رگرسیون لجستیک (Logistic Regression) استفاده شده است. این رگرسیون نشان می‌دهد کدام متغیرها بیشترین تأثیر را در رضایت شغلی دارند.

جدول ۴- همبستگی بین متغیرهای تحقیق با وضعیت رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان

متغیرهای تحقیق	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی داری (P)
میزان توجه به پرورش دانش سازگاری ^{†††}	۰/۳۷۷ ^{††}	۰/۰۰۷
میزان توجه به پرورش دانش عملی ^{†††}	۰/۲۷۱ [†]	۰/۰۵
میزان توجه به پرورش دانش نظری ^{†††}	۰/۳۱۳ [†]	۰/۰۳۲
رضایت از امکانات و تجهیزات ^{†††}	۰/۳۳۵ [†]	۰/۰۲۰
رضایت از آموزشگران و اساتید دروس عمومی ^{†††}	۰/۱۵۸	۰/۴۱۹
رضایت از آموزشگران و اساتید دروس پایه ^{†††}	۰/۰۵۴	۰/۹۰۳
رضایت از آموزشگران و اساتید دروس اصلی ^{†††}	۰/۱۵۲	۰/۴۴۶
رضایت از آموزشگران و اساتید دروس تخصصی ^{†††}	۰/۰۹۹	۰/۷۰۷
رضایت از روش‌های آموزشی در دروس عمومی ^{†††}	۰/۱۴۹	۰/۴۵۹
رضایت از روش‌های آموزشی در دروس پایه ^{†††}	۰/۱۲۱	۰/۵۹۹
رضایت از روش‌های آموزشی در دروس اصلی ^{†††}	۰/۱۷۴	۰/۳۴۹
رضایت از روش‌های آموزشی در دروس تخصصی ^{†††}	۰/۳۴۹ [†]	۰/۰۱۴
جنس ^{††††}	-۰/۰۱۷	۰/۸۸۹
نوع دوره تحصیلی ^{††††}	۰/۰۵	۰/۶۷۷
مرتبط بودن شغل با رشته تحصیلی ^{††††}	۰/۳۵۷ [†]	۰/۰۱۹
معدل دوره ^{†††}	۰/۱۷۳	۰/۳۵۰

^{††} معنی‌دار در سطح ۱ درصد [†] معنی‌دار در سطح ۵ درصد ^{†††} همبستگی کرامرز^{††††} همبستگی فی

مرتبط بودن رشته تحصیلی با شغل ۲/۶۳۲ محاسبه شده است و به ازای یک واحد تغییر در مرتبط بودن رشته تحصیلی با شغل، در صورتی که سایر متغیرها ثابت بماند، لگاریتم نسبت بخت اینکه فارغ‌التحصیلان رضایت شغلی داشته باشند ۱۳/۸۹۹ اضافه می‌گردد. علاوه بر آن، ضریب رگرسیونی برای متغیرهای رضایت از امکانات و تجهیزات دانشکده (که با نتایج مطالعه همتی و همکاران (۱۳۸۶)؛ حجازی و مشهدی (۱۳۸۶) هم‌خوانی دارد)، روش‌های آموزشی و تدریس در دروس تخصصی، میزان توجه به پرورش دانش سازگاری (که با نتایج مطالعه شاه‌ولی و همکاران (۱۳۸۲) شاه‌ولی (Shahvali, 1997)؛ عربی (۱۳۷۷) هم‌خوانی دارد) و معدل دوره تحصیلی (که با نتایج مطالعه منفرد و همکاران (۱۳۸۹) هم‌خوانی دارد) به ترتیب ۱/۷۱۱، ۱/۴۲۰، ۱/۲۸۵ و ۰/۸۴۸ است. به عبارت دیگر به ازای یک واحد تغییر در این متغیرها در صورتی که سایر متغیرها ثابت بماند، لگاریتم نسبت بخت اینکه فارغ‌التحصیلان رضایت یا عدم رضایت داشته باشند به ترتیب ۵/۵۳۲، ۴/۱۳۵، ۳/۶۱۵، ۲/۳۳۶ افزایش می‌یابد.

این مدل یکی از مطلوب‌ترین مدل‌هایی است که برای تجزیه و تحلیل و برآورد احتمال یک واقعه (رضایت یا عدم رضایت) مناسب می‌باشد (حبیب‌پور و صفری‌شالی، ۱۳۸۸؛ کلانتری، ۱۳۸۵). در این مرحله بر اساس مدل رگرسیون لجستیک، متغیرهای جنس، نوع دوره تحصیلی، معدل دوره تحصیلی، رضایت از آموزشگران و اساتید در دروس عمومی، پایه، اصلی و تخصصی و رضایت از روش‌های تدریس در دروس عمومی، اصلی، پایه و تخصصی، رضایت از امکانات و تجهیزات، میزان توجه به پذیرش دانش نظری، عملی و سازگاری به عنوان عوامل مهم در پیش‌بینی رضایت شغلی آنان وارد مدل گردید. از میان ویژگی‌های مذکور، معدل، روش‌های تدریس در دروس تخصصی، مرتبط بودن رشته تحصیلی با شغل، امکانات و تجهیزات دانشکده و دانش سازگاری به عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های مهم شناسایی شدند. نتایج رگرسیون در جدول ۵ آمده است. یافته‌ها نشان‌دهنده اهمیت بالای متغیر مرتبط بودن رشته تحصیلی با شغل است. نتایج نشان داد که ضریب رگرسیون لجستیک برای متغیر

جدول ۵- نتایج رگرسیون لجستیک تخمین اثر متغیرهای عوامل آموزشی و فردی بر متغیر پاسخ †

عوامل و ویژگی‌ها	ضریب B	SE	Wald	df	p	eb
جنس	۰/۷۳۲	۱	۰/۵۳۵	۱	۰/۴۶۴	۲/۰۷۸
نوع دوره تحصیلی	۰/۱۴۸	۰/۹۵۵	۰/۰۲۴	۱	۰/۸۷۷	۱/۱۶۰
معدل دوره تحصیلی	۰/۸۴۸	۰/۴۴۵	۳/۶۳۲	۱	۰/۰۴۷	۲/۳۳۶
رضایت از آموزشگران و اساتید دروس عمومی	-۱/۴۷۸	۱/۰۹۴	۱/۸۲۵	۱	۰/۱۷۷	۰/۲۲۸
رضایت از روش‌های آموزشی دروس عمومی	۰/۱۳۹	۰/۷۵۰	۰/۰۳۴	۱	۰/۸۵۳	۱/۱۴۹
رضایت از آموزشگران و اساتید دروس پایه	۰/۶۲۱	۰/۷۸۲	۰/۶۳۰	۱	۰/۴۲۷	۱/۸۶۰
رضایت از روش‌های آموزشی دروس پایه	۱/۱۲۳	۰/۷۲۱	۲/۴۲۵	۱	۰/۱۱۹	۳/۰۷۳
رضایت از آموزشگران و اساتید دروس اصلی	-۰/۷۸۸	۰/۸۹۸	۰/۷۷۱	۱	۰/۳۸۰	۰/۴۵۵
رضایت از روش‌های آموزشی دروس اصلی	۰/۲۹۴	۰/۷۴۹	۰/۱۵۴	۱	۰/۶۹۵	۱/۳۴۲
رضایت از آموزشگران و اساتید دروس تخصصی	۰/۴۲۹	۰/۶۷۷	۰/۴۰۱	۱	۰/۵۲۶	۱/۵۳۶
رضایت از روش‌های آموزشی دروس تخصصی	۱/۴۲۰	۰/۷۴۰	۳/۶۸۰	۱	۰/۰۴۵	۴/۱۳۵
مرتبط بودن رشته تحصیلی با شغل	۲/۶۳۲	۰/۹۷۷	۷/۲۵۸	۱	۰/۰۰۷	۱۳/۸۹۹
رضایت از امکانات و تجهیزات دانشکده	۱/۷۱۱	۰/۸۶۷	۳/۸۹۳	۱	۰/۰۴۸	۵/۵۳۲
میزان توجه به پرورش دانش نظری	۰/۹۲۸	۰/۵۳۲	۳/۰۳۷	۱	۰/۰۸۱	۲/۵۲۹
میزان توجه به پرورش دانش عملی	-۰/۳۷۰	۰/۸۰۵	۰/۲۱۲	۱	۰/۶۴۵	۰/۶۹۰
میزان توجه به پرورش دانش سازگاری	۱/۲۸۵	۰/۶۱۳	۴/۳۹۱	۱	۰/۰۳۶	۳/۶۱۵
عدد ثابت	-۲۴/۴۹۴	۹/۰۹۱	۷/۲۶۰	۱	۰/۰۰۷	۰/۰۰۰۱

† $\bar{X} = 40/906$, $P = 0/001$, Cox & Snell R Square = $0/443$, Hosmer and Lemeshow Test = $7/263$, $P = 0/5$

درصد از فارغ‌التحصیلان دارای رضایت را در گروه واقعی خود قرار داده است در حالی که این درصد برای فارغ‌التحصیلان ناراضی $87/3$ درصد است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

رسالت آموزش عالی عبارت از تسهیل رشد و تکامل انسان، توسعه و غنای دانش و فرهنگ کشور و پرورش نیروی انسانی مورد نیاز جامعه است. لذا تربیت نیروهای متخصص منطبق بر نیازهای کشور اهمیت بسیاری دارد.

برای تعیین میزان کارایی مدل رگرسیون لجستیک حاصل از این تحلیل، از شاخص درصد صحت گروه‌بندی نیز استفاده شده است که این شاخص میزان توانایی و دقت مدل رگرسیون لجستیک را در طبقه‌بندی صحیح دو گروه فارغ‌التحصیلان دارای رضایت شغلی و عدم رضایت شغلی نشان می‌دهد. نتایج در جدول ۶ آمده است که نشان می‌دهد مدل مذکور، $82/9$ درصد فارغ‌التحصیلان را به‌طور صحیح طبقه‌بندی کرده است. دقت مدل در مورد طبقه‌بندی صحیح فارغ‌التحصیلان راضی از شغل بیشتر از فارغ‌التحصیلان ناراضی است به‌طوری‌که تابع مذکور، $85/1$

جدول ۶- نتایج گروه‌بندی حاصل از مدل رگرسیون

آمار صحت پیش‌بینی	پیش‌بینی شده		مشاهده شده
	رضایت	عدم رضایت	
$78/3$	۵	۱۸	عدم رضایت
$85/1$	۴۰	۷	رضایت
$82/9$			درصد کل موارد درست پیش‌بینی شده

روش‌های آموزشی و تدریس دروس تخصصی و متغیر مرتبط بودن شغل با رشته تحصیلی با متغیر رضایت شغلی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین بین متغیرهای آموزشگران و اساتید در دروس عمومی، اصلی، پایه و تخصصی با متغیر رضایت شغلی رابطه‌ای مشاهده نشد. از طرف دیگر، نتایج رگرسیون لجستیک نشان داد که، متغیرهای معدل، رضایت از امکانات و تجهیزات دانشکده، رضایت از روش‌های تدریس در دروس تخصصی، مرتبط بودن رشته تحصیلی با شغل و میزان توجه به دانش‌سازگاری به عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های موفقیت و رضایت شغلی محسوب می‌شوند. در نهایت با توجه به یافته‌های حاصل از پژوهش، پیشنهادهای زیر قابل ذکر هستند:

✓ با توجه به اینکه بین متغیر رضایت شغلی با روش‌های تدریس در دروس تخصصی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد، پیشنهاد می‌شود که تدریس این دروس در دانشکده‌های کشاورزی با کیفیت بالاتری انجام شود برای این منظور، می‌توان از روش‌های تدریس دانشجو محور و حل مسئله استفاده کرد، تا دانش‌آموختگان بتوانند علوم و فنون اصلی رشته‌ی خود را بهتر در موقعیت‌های شغلی بکار گیرند و موفقیت حاصل کنند.

✓ پیشنهاد می‌شود که دانشگاه‌ها هنگام برنامه‌ریزی‌های آموزشی و درسی برای رشته‌های کشاورزی، در تدوین دروس به نیازها و خواسته‌های بازار کار توجه کنند و مهارت‌ها و کارهای عملی دروس را با نیازهای بازار پیوند بزنند.

✓ با توجه به رابطه مثبت و معنی‌دار بین دانش سه‌گانه با رضایت شغلی پیشنهاد می‌شود که دانشکده‌های کشاورزی توجه خاصی را به پرورش مهارت‌های دانش‌سازگاری (تفکر انتقادی، مهارت‌های ارتباطی، مهارت در حل مسئله، تفکر مستقل و منطقی) و دانش عملی (کیفیت بهتر تدریس دروس عملی و مشارکت دادن دانشجو در انجام کارهای عملی و میدانی و در مجموع یادگیری از طریق عمل) مبذول کنند.

✓ با توجه به اینکه بسیاری از افراد در شغل غیرمرتبط با تخصص خود شاغل هستند، پیشنهاد می‌شود که

طی سال‌های اخیر، آموزش عالی ایران به سرعت توسعه یافته است، اما کیفیت به همان صورت باقی مانده است و برخی از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها وقتی وارد بازار کار می‌شوند، توانایی‌های لازم برای به عمل در آوردن آموخته‌های دانشگاهی خود در مشاغل را دارند و برخی این توانایی‌ها را ندارند و این عوامل باعث رضایت و عدم رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان می‌شود. ارزیابی در آموزش عالی و اشتغال، موفقیت و رضایت شغلی به خاطر مسئولیت برای بودجه عمومی، برای اطمینان از آموزش خوب نیروی انسانی و بهبود اثربخشی برنامه‌ها، ضروری است. هدف اصلی این پژوهش تحلیل تأثیر عوامل آموزشی بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان دانشکده کشاورزی دانشگاه یاسوج بود. نتایج نشان داد که فارغ‌التحصیلان شاغل، رضایت متوسطی از دانش‌سازگاری، دانش عملی، دانش نظری، آموزشگران دروس و اساتید در دروس عمومی، پایه، اصلی و تخصصی و همچنین روش‌های تدریس در دروس عمومی و اصلی دارند. فزون بر این، توزیع آماری متغیرهای ابعاد رضایت شغلی نشان داد که اکثر ابعاد از جمله شرایط فیزیکی محیط کار، خط مشی و سیاست مدیریتی، پایگاه اجتماعی حرفه و امکانات آموزشی و ارتقاء شغلی از دیدگاه فارغ‌التحصیلان بر طبق دسته بندی انجام شده زیاد ارزیابی شد و در ابعاد رابطه با همکاران و امنیت شغلی متوسط ارزیابی شد. در نهایت بعد از بررسی رضایت شغلی و ابعاد آن، سوال رضایت کلی با توجه به ابعاد ذکر شده مطرح شد که نشان داد ۲۳ نفر از پاسخگویان (۳۲/۹ درصد) از شغل خود اظهار نارضایتی داشتند و ۴۷ نفر (۶۷/۱ درصد) از شغل خود رضایت داشتند. نتایج حاصل از آزمون من‌ویتنی نشان داد که اختلاف میانگین بین پاسخ‌های فارغ‌التحصیلانی که رضایت شغلی دارند با پاسخ‌های فارغ‌التحصیلانی که رضایت شغلی ندارند از لحاظ متغیرهای دانش‌سازگاری، عملی، نظری، امکانات و تجهیزات دانشکده و روش‌های آموزشی و تدریس در دروس تخصصی معنی‌دار می‌باشد. همچنین نتایج همبستگی نشان داد که بین متغیرهای میزان توجه به دانش‌سازگاری، دانش عملی، دانش نظری، رضایت از امکانات و تجهیزات دانشکده، رضایت از

امکانات آزمایشگاهی برای رشته‌های گیاه‌پزشکی، مزرعه آموزشی برای رشته‌های زراعت و علوم دام را فراهم آورند. ✓ از آنجایی که گذراندن دوره‌های کارآموزی حداکثر مهارت‌های لازم برای شغل را در دانشجویان ایجاد می‌کنند، پیشنهاد می‌شود، رؤسای دانشگاه‌ها با رایزنی با بخش‌های دولتی و خصوصی حاضر در بخش کشاورزی، مدت زمان و کیفیت دوره‌های کارآموزی را افزایش دهند تا با در نظر گرفتن شرایط واقعی‌تر، فارغ‌التحصیلان را برای حضور در شرایط واقعی کار آماده ساخته و در نهایت رضایت شغلی آنان را بهبود بخشند.

سیاستگذاران رابطه بین بخش‌های خصوصی و دولتی را برای ایجاد شغل و فرصت‌های شغلی مرتبط با بخش کشاورزی بهبود بخشند و بین صنعت و دانشگاه ارتباط مناسبی برقرار کنند.

✓ امکانات و تجهیزات باعث می‌شوند که دانشجویان در دوره تحصیل مهارت‌های خود را افزایش دهند، خاطر نشان می‌شود که شاید دانشکده کشاورزی دانشگاه یاسوج تنها دانشکده کشاورزی کشور باشد که از این امکانات محروم است. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که دانشکده، امکانات و تجهیزات رشته‌های کشاورزی به خصوص

منابع

- اجتهادی، م. و بهروزی، م. (۱۳۸۵). توانایی‌ها و قابلیت‌های دانش‌آموختگان در پاسخ به نیاز بازار کار به منظور ارائه چهارچوب ادراکی مناسب. *دانش و پژوهش در علوم تربیتی*، شماره ۱۰ و ۱۱: ۲۸-۱.
- امیری اردکانی، م. و زمانی، غ. ح. (۱۳۸۵). دیدگاه فارغ‌التحصیلان رشته‌های کشاورزی پیرامون برنامه‌های آموزشی و پرورشی دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز. *جهاد*، ۲۷: ۶۰-۳۴.
- امیری اردکانی، م. (۱۳۷۶). تعیین‌کننده‌های موفقیت تحصیلی، شغلی و تعهد سازمانی فارغ‌التحصیلان دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد، بخش ترویج و آموزش کشاورزی*، دانشگاه شیراز.
- ایزدی، ص.، صالحی‌عمران، ا.، قربانی، ع. (۱۳۸۹). ارزیابی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاه جامع علمی- کاربردی. *انجمن آموزش عالی ایران*، ۳(۲): ۲۴-۱.
- بختیار نصرآبادی، ح.، س. رجایی پور، ق. سلیمی، ف. طاهر پور، و پرتوی، م. (۱۳۸۸). بررسی رابطه بین ماهیت مشاغل و رضایت شغلی. *مدیریت اجرایی*، ۹(۱): ۷۶-۵۸.
- پزشکی‌راد، غ. ر.، محتشم، ح. ر.، فعلی، س. (۱۳۸۶). ارزیابی کیفیت رشته ترویج و آموزش کشاورزی از دیدگاه دانش‌آموختگان دانشگاه تربیت مدرس. *علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، ۳(۱): ۱۴۰-۱۳۱.
- پورکاظمی، م. ح. (۱۳۸۸). وضعیت راه‌یابی فارغ‌التحصیلان رشته‌های علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه‌های دولتی به بازار کار (ورودی سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۷۴). *پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی*، ۵۲: ۱۵۰-۱۲۷.
- حبیب‌پور، ک. و صفری‌شالی، ر. (۱۳۸۸). *راهنمای جامع کاربرد spss در تحقیقات پیمایشی (تحلیل داده‌های کمی)*. انتشارات سویه، تهران، ۸۶۲ ص.
- حجازی، ی. و مشهدی، م. (۱۳۸۶). تأثیر آموزش عالی کشاورزی بر توسعه عمومی دانش‌آموختگان. *علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، ۳(۱): ۴۲-۲۷.
- درویش، ح. (۱۳۸۶). بررسی عوامل مؤثر بر رضایت شغلی کارکنان (رویکردی تحلیلی- پژوهشی). *فرهنگ مدیریت*، ۵(۱۶): ۱۱۷-۱۴۰.
- ده‌پوری، س.، فرج‌اله‌حسینی، س. ج.، حسینی، م. (۱۳۸۷). بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان تحصیلات تکمیلی رشته‌های کشاورزی دانشگاه تهران (پردیس کرج). *تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران*، ۳۹(۱): ۱۳۱-۱۲۳.
- زمانی، غ. ح. (۱۳۸۰). برآورد نیاز بخش عمومی به نیروی متخصص کشاورزی تا سال ۱۳۹۰. *اقتصاد کشاورزی و توسعه*، ۹(۳۵): ۱۹۵-۱۷۷.

- زمانی، غ. ح. (۱۳۸۱). معیارهای انتخاب شغل از دیدگاه دانشجویان کشاورزی (مطالعه موردی دانشگاه شیراز). *علوم کشاورزی ایران*، ۳۳ (۱): ۸۱-۸۷.
- زمانی، غ. ح. و عزیزی خالخیلی، ط. (۱۳۸۵). تحلیل نظرات مدیران اجرایی نسبت به اشتغال دانش‌آموختگان کشاورزی. *علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، ۲(۲): ۷۳-۸۶.
- ساکتی، پ. (۱۳۸۰). بررسی رابطه ابعاد اشتغال در بخش غیر متشکل (غیردولتی) با ویژگی‌های فردی، رشته تحصیلی و فعالیت‌های اقتصادی دانش‌آموختگان شاغل در استان‌های جنوبی ایران. *گزارش طرح نیازسنجی نیروی انسانی متخصص، موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، تهران*.
- شاهولی، م.، عربی، ق. و بیژنی، م. (۱۳۸۲). یادگیری دانش سه‌گانه. اصفهان، انتشارات نصح.
- شعبانعلی فمی، ح.، آقاپور، ش.، و علم‌بیگی، ا. (۱۳۸۹). شناسایی موانع و مشکلات شکل‌گیری یادگیری شغل محور در بین دانشجویان رشته‌های کشاورزی دانشگاه تهران. *تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران*، ۲(۲): ۲۱۹-۲۲۹.
- شفیعی، ف. و شعبانعلی فمی، ح. (۱۳۸۶). بررسی نگرش دانشجویان رشته‌های کشاورزی نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی (مطالعه موردی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران). *نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران*، ۱۹۲-۱۷۳.
- صبحی، ف. (۱۳۸۰). بررسی و تحلیل علل بیکاری دانش‌آموختگان (دیدگاه‌های مدیران بنگاه‌ها، دانشگاه‌ها و دانش‌آموختگان). *گزارش طرح نیازسنجی نیروی انسانی متخصص، موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، تهران*. قابل دسترس در: irphe.ir/fa/data/Hrdp/maghale/saboochi-m.pdf
- عربی، ق. (۱۳۷۷). تبیین دانش سازگاری به منظور شایستگی‌پروری در دانشجویان مقطع کارشناسی رشته‌ی ترویج و آموزش کشاورزی. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد، بخش ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه شیراز*.
- کلانتری، خ. (۱۳۸۵). *پردازش و تحلیل داده‌ها در تحقیقات اجتماعی-اقتصادی*. انتشارات جامعه‌شناسان، تهران، ۳۹۲ص.
- محمدزاده نصرآبادی، م.، غ. ر. پزشکی راد، چیدری، م. (۱۳۸۵). وضعیت اشتغال، توانمندی شغلی و موفقیت شغلی دانش‌آموختگان آموزش‌های عالی علمی- کاربردی در بخش کشاورزی. *پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی*، ۳۹: ۷۹-۹۷.
- منفرد، ن.، رجب‌بیگی، م. و یاسمی، م. (۱۳۸۹). عوامل موثر بر موفقیت شغلی دانش‌آموختگان مرکز آموزش خلیج فارس. *پژوهش مدیریت و آموزش کشاورزی*، ۱۳: ۴۰-۴۹.
- موحدی، ر.، اکبری، یعقوبی‌فرانی، ا.، خداوردیان، م. ر. (۱۳۸۹). راهکارهای بهبود وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی (مطالعه موردی دانشگاه بوعلی سینا همدان). *پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی*، ۳(۴): ۸۵-۹۸.
- میرزایی ملاحمد، ر.، ت، شامخی، نائلی، م. ع.، زاهدی، ق.، جزیره‌ای، م. ح. (۱۳۸۵). رابطه آموزش عالی و کارایی و اشتغال دانش‌آموختگان: دیدگاه استادان، مدیران و دانش‌آموختگان (بررسی موردی آموزش جنگل). *پژوهش و سازندگی در منابع طبیعی*، ۷۳: ۲۶-۱۱.
- همتی، ف.، پزشکی‌راد، غ. ر.، و چیدری، م. (۱۳۸۶). بررسی وضعیت شغلی و موفقیت شغلی دانش‌آموختگان مراکز آموزش کشاورزی استان آذربایجان شرقی. *علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، ۳(۱): ۸-۱.

Annie, M. W. and J. Hamali. (2006). Higher education and employment in Malaysia. *Journal of Business and Society*. 7(1): 102-121.

Lin, J. (2006). Employment and China's private universities: Key concerns. *International Higher Education Newsletter*, 42(1): 1-28.

Ocholla, D. N. (2001). Curriculum response to a changing national and international environment: theoretical and methodological paradigm on review and revision. *Education for information*. 19(1): 143-67.

- Pattayanunt, S. (2009). Does the concept of apprenticeship still have relevance as a model of skill formation and vocational learning in contemporary society. *Journal of Transition Studies Review*. 16:529–541.
- Patten, M. L. (2002). *Proposing Empirical Research*. Los Angeles: Pyrczak Publishing.
- Shahvali, M. (1997). Knowledge for being, a strategy for higher agricultural education, *European Journal of Agricultural Education and Extension*, 4(3):193-198.
- Wade, M. A. (2000). Improving student performance and faculty evaluation; a transactional relationship strategy. American Agricultural economics Association (AAEA), annual meeting, tempa, FL. Available: ageconsearch.umn.edu/bitstream/21721/1/sp00wa01.pdf.

Analysis of Educational Factors Affecting Job Satisfaction of Agricultural Graduates: The Case of Yasouj University

M. Nooripoor*, and S. Hedayati Nia¹

(Received: Jan. 20, 2013; Accepted: Sep. 21, 2013)

Abstract

One of the most important missions of higher education, is to train and to prepare efficient, competent and skillful workforce to meet real needs of the society in different fields of occupations. Among different factors, educational factors have a major impact either on educational achievement or on job satisfaction of the graduates. Thus, the aim of this study was to analyze educational factors affecting job satisfaction of agricultural graduates of Yasouj University. Survey research method with a pre-structured questionnaire was used in this study. The validity of questionnaire was verified using face validity procedure and its reliability was calculated between 0.611 to 0.946 using Cronbach's alpha coefficient. A sample of 146 agricultural graduates was selected and also studied using Patten's Random Sampling Table and Systematic Random Sampling procedure. Results showed that 47.9 percent of respondents were employed. 67.1 of them were satisfied with their jobs. The results of correlation analysis also showed that variables such as coping knowledge, practical knowledge, theoretical knowledge, equipment, teaching methods and relevance of the job to educated major have a statistically significant relationship with job satisfaction. Moreover, the results of Logistic regression revealed that variables such as educational mean, teaching methods, relevance, equipment and coping knowledge are the most important variables in predicting job satisfaction.

Keywords: educational factors, job satisfaction, graduates, Yasouj University.

Keywords: Educational Factors, Job Satisfaction, Graduates, Yasouj University.

1- Assistant Professor and Former M.Sc. Student, Department of Rural Development Management, College of Agriculture, Yasouj University, Yasouj, Iran, respectively.

* -Corresponding Author, E-mail: mnooripoor@yu.ac.ir.